

גליון תתקצא • ערש"ק פרשת האזינו

לקראת שובת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

מדוע תוכחת האזינו נקראת "שירה"!!

כיצד יכול החץ להזיק למלאך?

מהות איסור ע"ז – הכרה שכלית או אמונה?

לקח מפרוסת ה"לַעֲקָאֵחַ"

קובץ זה יוצא לאור לעילוי נשמת

ה"ה הרב החסיד ר' מאיר ב"ר שמחה יצחק ע"ה זאיאנץ
ס. פאולו ברזיל

ולזכות בניו הני לומדי ותמכי אוריינתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה ה"ה האחים החשובים

הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו

יהי רצון שיתברכו בכל מי"י דמיטב מנפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

פתיחה

בעזה"ת.

הננו מתכבדים להגיש לפניכם את הקונטרס 'קראת שבת' (גליון תקצא) היות"ל לפרשת האינו, ובו אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוק"ה נבג"מ זי"ע.

◇ ◇ ◇

המדור "מקרא אני דורש" עוסק בשבחים של ישראל המבואר ברש"י שקיבלו עליהם "תורתו ומלכותו ועולו", מהו החידוש בכל אחד מפרטים אלו, וכיצד ממשיכים זכויות אלו את זכויותיהם של החבל המשולש, "יעקב חבל נחלתו", אברהם יצחק ויעקב.

המדור "יינה של תורה" עוסק בשיטת הרמב"ם בשירת האינו, שמהותה היא שירה אודות הגאולה העתידה, וגם חלקי התוכחה תכליתם ועניינם הוא "הבטחה מבוארת בגאולה העתידה". וגם יבואר כיצד מקבילים ששת חלקי השירה לשיר שהיו הלוויים אומרים בימות החול.

במדור "חידושי סוגיות" יבאר שאיסור עבודה זרה אינו רק שלילת עשיית מעשים מסויימים, אלא גם שלילת תוכן המעשים, שהן דיעות הכוזבות, ועפ"י יבאר מה שהאריך הרמב"ם בתיאור סיבת עבודת אלילים כדורות הראשונים, ואיך שהגיע אברהם אבינו להכרה שכלית במציאות הקב"ה, שבזה הגדיר מהות איסור ע"ז.

בברכת שבתא טבא
מכון אור החסידות

תוכן עניינים

ב. מקרא אני דורש
"תורתו ומלכותו ועולו" – שלש הזכויות של ישראל

בין "שיקבלו את התורה" ל"שקבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו" / היחס בין עבד לאדונו ובין עם למלכו / שלש זכויות שביעקב ושבעם ישראל

(ע"פ לקוטי שיחות חיד"ק עמ' 206 ואילך)

ה. פנינים
עיונים וביאורים קצרים

כיצד יכול החץ להזיק למלאך? (ע"פ שיחות קודש תשל"ז חיד"ק עמ' 49 ואילך)

שמים וארץ – ב' כתי עדים (ע"פ לקוטי שיחות חיד"ק עמ' 336)

ו. יינה של תורה
שירה של גאולה

איך יתכן שתוכחת האינו נקראת "שירה"? / היכן מצינו "הבטחה מבוארת בגאולה העתידה"? / כיצד מקבילות שירות הלוויים בימות החול לשירתן בשבת? / והאם שירת יום הרביעי תוכנה הוא פורענות? / מהות שירת האינו והקבלתה לשיר של יום

(ע"פ לקוטי שיחות חיד"ק עמ' 229 ואילך)

ז. פנינים
דרוש ואגדה

לב התורה (ע"פ לקוטי שיחות חיד"ק עמ' 237)

להודיר את השמים ולהעלות את הארץ (ע"פ לקוטי שיחות חיד"ק עמ' 415)

ח. חידושי סוגיות
מהות איסור ע"ז – הכרה שכלית או אמונה

יבאר אריכות תיאור הרמב"ם בסדר השתלשלות ע"ז וכפירה בימים הקדמונים, ויסיק דבזה השמיענו להלכתא יסודות נחוצים בהכנת מהות חובת הגבירה הנדרשת מצד איסור ע"ז

(ע"פ לקוטי שיחות חיד"ק עמ' 18 ואילך)

ט. תורת חיים
לקח ותשובה לאור יום הכיפורים

יד. דרכי החסידות
"קרובים אליו", ו"בכל קראנו אליו"

טז. שיחות קודש
שבתא טבא – עמו!

ציוות העריכה וההגהה:

הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב מאיר יעקב זילברשטרום, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

מכון 'אור החסידות', מנצי ארץ הקודש ת.ד. 2033 כפר חב"ד,
Or Hachasidus - Head Office, 1469 President st. • 6084000
#BSMT, Brooklyn, NY 11213 - United States (718) 534 8673

העיתון והאור:

מ"ל מערכת: *5717 orhachasidut@gmail.com

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופן שהופיעו במקורם, אלא עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים הושמט ריבוי השק"ט והמקורות שהופיעו במקורם, ויש להוסיף, אשר במקור הדברים מופיעים בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיוצא, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנמצאו בתוכן העניינים), וימצא מוב, ויובל לעמוד בעצמו על אמיתות הדברים.

”תורתו ומלכותו ועולו” — שלש הזכויות של ישראל

בין “שיקבלו את התורה” ל”שקבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו” / היחס בין
עבר לאדונו ובין עם למלכו / שלש זכויות שביעקב ושבעם ישראל

ע” הפסוק (פרשתנו לב, י) “ימצאהו בארץ מדבר וגו’”, מפרש רש”י שהכתוב מדבר בשבחם של ישראל בעת קבלת התורה, שבני ישמעאל ובני עשו לא רצו לקבל את התורה, ודוקא בני ישראל קיבלוה, וזה לשונו:

”ימצאהו בארץ מדבר – אותם מצא לו נאמנים בארץ מדבר, שקבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו, מה שלא עשו ישמעאל ועשו, שנאמר ‘וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן’.”

והיינו, שמהכתוב בפרשת וזאת הברכה (לג, ב) “וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן”, למדים שישמעאל ועשו לא רצו לקבל התורה (ודוקא ישראל ניאותו לקבלה) – וכמו שפירש רש”י שם:

”וזרח משעיר למו – שפתח לבני עשו שיקבלו את התורה ולא רצו; הופיע – להם – מהר פארן, שהלך שם ופתח לבני ישמעאל שיקבלוה, ולא רצו.”

אך יש לדקדק:

בפירושו לפרשת וזאת הברכה כתב רש”י בפשטות ובקיצור: “שפתח לבני עשו שיקבלו את התורה ולא רצו כו’”;

אולם בפרשתנו האריך רש”י בלשונו וכתב שישראל “קיבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו, מה שלא עשו ישמעאל ועשו” – היינו, שאין הנידון רק בקבלת “תורתו” של הקב”ה, אלא גם בקבלת “מלכותו ועולו”.

לקראת שבת

ג

וצריך להבין מדוע הוצרך רש"י כאן לאריכות משולשת זו: "תורתו ומלכותו ועולו" – וגם בעצם הענין: מה ההבדל בין "מלכותו" לבין "עולו", דלכאורה היינו הך ? !

ב. והביאור בזה – ההוספה שב"מלכותו" ביחס ל"תורתו", והחידוש ב"עולו" לגבי "מלכותו":

הלשון "תורתו" מתייחס בעיקר ללימוד התורה, מה ששייך לשכל האדם. ואמנם, נכלל בזה גם ענין שמירת מצוות התורה – אך ההדגשה היא על אותן הוראות שבתורה שיש להן טעם בשכל (מה שאין כן ה"גזירות" שאין להן טעם מובן).

וזהו החידוש שבלשון השני: "מלכותו", כי כשאדם מקבל מלכותו של הקב"ה, נכלל בזה שיקבל גם ה"גזירות" שאין להן הסבר – שהרי זהו ענין המלכות, שהעם מקבלים עליהם לשמוע אל המלך ולקבל גזירותיו, גם אם אינם יודעים או מבינים הטעם.

ולאחר מכן באה הלשון השלישית של "עולו" ומוסיפה ענין עמוק יותר, שלא רק שמקבלים על עצמם לקיים את מצוות המלך, אלא שמשעבדים את מציאותם אליו, שתמיד מוטל עליהם עולו.

הווי אומר:

קבלת מלכות (סתם) אינה שוללת חירות גמורה בחיים הפרטיים, וכמו במלך בשר ודם, ששליטתו וחוקיו אינם שייכים ל(כל) פרטי חיי האדם, אלא רק לדברים השייכים לחיי המדינה, המלכות או להמלך;

ואילו "קבלת עול" זהו כמו עבד אמיתי ושלם, שהוא משועבד לאדונו באופן קבוע תמיד, ביום ובלילה, ואין חייו שלו, כי תמיד עול אדונו עליו (וראה לקוטי שיחות חלק כו ע' 126 ואילך).

והם שלושת הענינים שנתחדשו בבני ישראל על ידי קבלת התורה:

נוסף על זה שקיבלו עליהם לקיים את הוראות התורה, ועוד זאת – שקיבלו עליהם מלכותו יתברך, הנה גם קיבלו עליהם עולו של הקב"ה, כעבד אמיתי.

ג. ומעתה יש לפרש, שדברי רש"י בפסוק דידן – הם המשך למה שפירש בפסוק שלפני זה, על "חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו", וזה לשונו שם:

"...ומי הוא 'חלקו' – 'עמו'; ומי הוא 'עמו' – 'יעקב חבל נחלתו', והוא השלישי באבות, המשולש בשלש זכיות: זכות אבי אביו וזכות אביו וזכותו, הרי שלשה, כחבל הזה שהוא עשוי בשלשה גדילים, והוא ובניו היו לו לנחלה, ולא ישמעאל בן אברהם ולא עשו בנו של יצחק".

והיינו, שבתחילה מדבר הכתוב במעלתו של יעקב אבינו, שהוא "משולש בשלש זכיות" ("זכות אבי אביו וזכות אביו וזכותו, הרי שלשה") – שעל זה אומר "יעקב חבל נחלתו", כמו חבל העשוי משלושה גדילים – ולכן דוקא הוא נחלתו של הקב"ה, ולא ישמעאל דודו ועשו אחיו;

ואחר כך ממשיך הכתוב באומרו "ימצאהו בארץ מדבר" – שזכויותיו המשולשות של יעקב אבינו נמשכו לבניו (שעליהם נאמר בפסוק הקודם "חלק ה' עמו" – עם בני ישראל), וגם אצלם ישנן שלוש זכויות, כי קיבלו עליהם "תורתו ומלכותו ועולו", ולכן דוקא הם "חלק ה' עמו" (ולא בני ישמעאל ובני עשו שלא רצו לקבל).

ויומתק, ששלוש הזכויות של "תורתו ומלכותו ועולו" שקיבלו בניו של יעקב – מקבילות הן עם פרטי הזכות המשולשת של יעקב עצמו, "זכות אבי אביו (אברהם) וזכות אביו (יצחק) וזכותו"; וכפי שמצינו ב"פשוטו של מקרא", שכל אחד מהאבות הי' מיוחד באחת משלוש מעלות אלו:

תורתו – מצינו במיוחד אצל יעקב אבינו שעסק בתורה, כמסופר בכתוב (תולדות כה, כז ובפרש"י) "ויעקב איש תם יושב אהלים", "אהלו של שם ואהלו של עבר". וענין זה הי' עיקרי במיוחד אצל יעקב, שלכן כבר בהיותו במעי אמו רבקה, הי' "מפרסם לצאת" כאשר היתה אמו עוברת ליד "פתחי תורה של שם ועבר" (רש"י תולדות כה, כז).

מלכותו – מודגש אצל אברהם אבינו, שעסק בפרסום מלכותו של הקב"ה, וכמו שכתוב "ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם", שאברהם פעל שיהא נקרא שמו של הקב"ה "אלוקה לכל העולם" (וירא כא, לג ובפרש"י. וראה גם רש"י חיי-שרה כד, ז).

עולו – מכוון לעבודתו של יצחק, וכפי שכבר פירש רש"י (תולדות כה, כז. כו, ב) שעל ידי העקידה נעשה יצחק "עולה תמימה" שהיא כליל לה'. ולכן לא הותר לו לצאת מארץ ישראל או לשאת שפחה, מפני שהי' חדור כל כולו בקדושת עולה – כמו ענין ה"עול", החודר בכל פרט בחיי האדם (ולהעיר מהדמיון בין תיבת "עולה" לתיבת "עול", וצריך חיפוש בספרים האם דיברו בזה).

ד. ובדרך החסידות יש להוסיף, שהדגשת רש"י על זה שבני ישראל קיבלו (לא רק "תורתו", אלא גם) "מלכותו ועולו" – מתאימה היא ללשון הכתוב "ימצאהו בארץ מדבר":

בספר 'אור התורה' (לה'צמח צדק' – פרשתנו ע' א'תרסט ואילך) מבואר הלשון "ימצאהו", ש"ענין המציאה הוא דבר יקר וגם בא שלא כסדר והדרגה", ולפי זה מבאר לשון רש"י "אותם מצא לו נאמנים בארץ מדבר", "כי ענין האמונה הוא למעלה מהחכמה", כענין המציאה שהיא למעלה מהחכמה (וכמו מציאה כפשוטה, שבאה בהיסח הדעת).

וזה שהקב"ה "מצא" כביכול את ישראל במדבר, באופן של "מציאה" שלמעלה מסדר והדרגה – הוא משום שגם עבודת ישראל היתה באופן כזה, שקיבלו על עצמם (לא רק "תורתו", אלא גם) מלכותו ועולו, שזהו ביטול בשלימות, למעלה מהחכמה (כמו ביטול עבד לאדונו); ומדה כנגד מדה, "ימצאהו בארץ מדבר", שהקב"ה מתקשר כביכול עם בני ישראל בדרך מציאה, שלא בסדר והדרגה ולמעלה ממדידה והגבלה.

ביצד יכול החץ להזיק למלאך?

ועפ"ז יש לומר שזהו מה שמרמזים ה"חצים
ואבני בליסטראות" שהכוונה בזה לרמז על עניני
קטרוגים.

וזה מה שבא המשל ללמד, שכשם שהנשר
מכניס עצמו בסכנה כשנושא את בנו על כנפיו,
כך כאשר ישראל נמצאים במצב של "דין כו' אם
להנצל אם להאבד", העמיד המלאך את עצמו
בסכנה, שיקבל "חיצים ואבני בליסטראות"
שרומזים על קטרוגים וכו', ואעפ"כ עשה כן
המלאך, מצד גודל אהבתו של הקב"ה לישראל
עמו.

שמים וארץ – ב' כתי עדים

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי

האזינו השמים – שאני מתרה בהם בישראל,
ותהיו אתם עדים בדבר, שכך אמרתי להם שאתם
תהיו עדים, וכן ותשמע הארץ (לכ, א.א. רש"י)

יש להקשות (ראה גם ספרי כאן): איך יכולים השמים
והארץ להיות עדים בדבר, והרי "על פי שני עדים
גו' יקום דבר" (שופטים יט, טו), ועדות שניהם צריכה
להיות כאחת ובאותו אופן, ואילו כאן – לשמים
נאמרה העדות בלשון "האזינו", ואילו לארץ –
בלשון "ותשמע"?

ויש לומר, שקושיא זו תירץ רש"י בדבריו
"האזינו השמים" – "ותהיו אתם עדים בדבר",
לשון רבים, היינו שהשמים לבדם יתנו עדות
גמורה כשני עדים. וכפי שמצינו שבשמים עצמם
ישנו ריבוי, כפרש"י לעיל (ואתחנן ד, לה) שישנם
שבעה רקיעים. ואח"כ מוסיף רש"י "וכן ותשמע
הארץ", כלומר שגם הארץ, שכלולות בה ארצות
רבות (ראה פ' נח י' ה ואילך), תתן עדות גמורה.

ונמצא שיש כאן שני כתי עדים, כת אחת
בלשון "האזנה" וכת אחרת בלשון "שמיעה".

בְּנֶשֶׁר יַעִיר קָנוּ עַל נִזְלֵיו יִרְחַף יִפְרֹשׁ

בְּנִפְיֵי יִקְחֵהוּ יִשְׁאֲהוּ עַל אֲבֵרָתוֹ

כשבא ליטלן ממקום למקום, אינו נוטלן ברגליו כשאר עופות,
לפי ששאר עופות יראים מן הנשר שהוא מנב"ל לעוף ופּוֹרַח
עליהם, לפיכך נושאן ברגליו מפני הנשר. אבל הנשר אינו
ירא אלא מן החץ, לפיכך נושאן על כנפיו, אויבר מוטב שיכנס
החץ בי ולא יכנס בכני. אף הקדיש ברוך הוא ואשא אתכם
על כנפי נשרים, כשנסעו מצרים אחריהם וחשיגים על הים,
היו זורקים בהם חצים ואבני בליסטראות, מיד ויסע מלאך
האלקים וי' ויבוא בין מתנה מצרים וי' (לכ, יא. רש"י)

לכאורה אינו מובן הדמיון בין המשל לנמשל:
כשהנשר אומר "מוטב שיכנס החץ בי ולא יכנס
בבני" – הרי הוא מכניס עצמו לסכנה למען בנו,
והדבר מורה על גודל אהבתו אליהם; אבל מהי
הרבותא בזה שהמלאך נכנס "בין מתנה מצרים
ובין מחנה ישראל" – וכי יכולים החיצים להזיק
למלאך?

ויש לומר:

מסופר בגמרא (יומא עז, א) על גבריאל המלאך,
שנצטווה להשליך גחלים על ירושלים, ושינה
משליחותו כדי להגן על ישראל ונענש על כך.

ועל דרך זה יש לומר בעניננו:

על הפסוק (בשלח יד, יט) "ויסע מלאך האלקים"
גו' (המובא בפרש"י כאן), פירש רש"י (בשלח שם): "אין
אלקים בכל מקום אלא דין, מלמד שהיו ישראל
נתונים בדין באותה שעה, אם להנצל אם להאבד
עם מצרים".

ונמצא, שכשהלך המלאך לעמוד "בין מחנה
מצרים ובין מחנה ישראל", הי' מקום לטענה
שהוא משנה בזה משליחותו, בהיותו מלאך של
דין, שתפקידו לדון את ישראל ולא להגן עליהם.

ינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך ההסידות

שירה של גאולה

איך יתכן שתוכחת האזינו נקראת "שירה"? / היכן מצינו "הבטחה מבוארת בגאולה העתידה"? / כיצד מקבילות שירות הלויים בימות החול לשירתן בשבת? / והאם שירת יום הרביעי תוכנה היא פורענות? / מהות שירת האזינו והקבלתה לשיר של יום

בעת הקרבת קרבן מוסף של שבת, היו הלויים אומרים חלק מ"שירת האזינו": "במוספי שבת אומרים שירת האזינו, וחולקין אותה לששה פרקים הזי"ו ל"ך (ר"ת של הפסוקים שבהם מתחילים לקרוא ששת העולים הראשונים בפרשת האזינו) כדרך שקוראין אותה ששה בבית הכנסת" (רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ו ה"ט, ע"פ ר"ה לא, א).

ויש לתמוה:

תוכנה של שירת האזינו הוא תוכחה על עניינים בלתי טובים (ראה רמב"ם הל' תפילה פ"ג ה"ה), וכיצד נחשבת היא כ"שירה" ועד שהיו הלויים שרים אותה בבית המקדש בעת הקרבת המוספים של שבת? [נראה במקור הדברים השק"ט בדברי הרמב"ן (וילך לא, יט) בזה, ועוד].

שירה אחת כמו בבית הכנסת

ויש לומר הביאור בזה:

בגמרא אמרו "כדרך שחלוקים כאן כך חלוקין בבית הכנסת", ומלשון זו ניתן להבין שמדובר אודות ששה חלקים שונים, וכנגדם חילקו את העליות גם בקריאת פרשת האזינו בבית הכנסת.

אמנם הרמב"ם הפך את הדברים, וכתב "במוספי שבת אומרים שירת האזינו, וחולקין אותה לששה פרקים הזי"ו ל"ך כדרך שקוראין אותה ששה בבית הכנסת", והיינו שאין החלוקה בבית הכנסת מכוונת כנגד החלוקה בשירת הלויים, אלא להיפך: החלוקה היא בבית הכנסת, וכנגדה נתחלקה גם שירת הלויים.

שינוי זה מורה על היות ששת חלקי השירה חטיבה אחת. כאשר קוראים את השירה בבית הכנסת, הרי ברור שאין מדובר אודות ששה חלקים שונים, כי אם על שירה אחת שנקראת על ידי ששה עולים, והחלוקה אינה אלא חלוקה של קריאת הפסוקים, אך לא חלוקה בתוכן.

ואת זאת מדגיש הרמב"ם: חלוקת שירת האזינו לששה חלקים בשירת הלויים אינה מציבה כל חלק בפני עצמו, אלא באמת שירת האזינו היא עניין אחד, ורק שבפועל קוראין אותה במשך ששה שבועות (וראה במקור הדברים עוד הוכחות מל' הרמב"ם לזה).

דיוק זה של הרמב"ם, משמעות רבה יש בו. אין זה סתם עניין של חלוקה לששה פרשיות או פרשה אחת, אלא הדבר משפיע על כל מהותה של שירת האזינו, וכפי שיתבאר.

"הבטחה מבוארת בגאולה העתידה"

כאשר חולקים את שירת האזינו לששה פרקים נפרדים, יש לקרוא כל חלק כעניין בפני עצמו. ואזי תוכנם של חלק מהפרקים הוא בעיקר תוכחה, או צירוף של נחמה ותוכחה, ובכל אופן, יש חלקים שאינם ראויים לשם "שירה".

אך כאשר קוראים את שירת האזינו כחטיבה אחת מאוחדת, עולה שיש עניין עיקרי ומרכזי בשירה, והוא ההבטחה לגאולתן של ישראל באחרית הימים, וסביבה סובבים שאר ענייני השירה. וכפי שמבאר הספרונו (פרשתנו לב, ז. ראה גם חזקוני סוף וילך) ש"המכוון" בשירת האזינו "הוא להגיד צדקת הא-ל יתעלה, שהוא א-ל אמונה להיטיב לעושי רצונו" ומבאר איך כמה וכמה פרטים בשירה באו לבאר את פרטי הגאולה העתידה, סיבתה, ואופנה.

ונמצא, אשר תוכן שירת האזינו הוא דין וחשבון מהנהגת הקב"ה עם ישראל, וחטאי בני ישראל והעונש עליהם, אבל כל אלו עשה הקב"ה בשביל תכלית אחת, והיא הגאולה האמיתית והשלמה באחרית הימים. ונמצא, שגם הפרטים של התוכחה והעונשים שבשירה הרי הם שלבים בסולם העלי' שמביאים את בני ישראל אל שלימות הטוב, ועל ידי כך תתגלה מלכותו של הקב"ה לעתיד לבוא בשלימות.

ועל כך הדגיש הרמב"ם את היות שירת האזינו שירה אחת שלימה, שאי אפשר להפריד את ענייני התוכחות ולקוראם כאילו היו פרשה בפני עצמה. וגם כאשר קוראים כל שבת חלק אחד, הרי זה באופן שקוראין על הסדר, ויודעים אשר חלק זה, כמו גם אלו שלפניו, שייך אל התכלית המבוארת בסוף השירה – "הבטחה מבוארת בגאולה העתידה".

שירת השבתות כנגד שירת ימי החול

אך מעתה יש להבין לאידך גיסא: אם שירת האזינו היא עניין אחד וחטיבה מאוחדת, מדוע נוצרת השירה דווקא על ידי חלוקתה וקריאתה במשך שש שבתות?

ויש לומר, שבעניין זה דומה שירת האזינו לשירה ששרים הלויים במשך ששת ימי החול. במשך ימי החול תוכן השירות הוא פעולות ועניינים שמבטאים כיצד השי"ת מתגלה בבריאה, וכנגד זאת, ביום השבת, יום שבו "שבת מכל מלאכתו" (בראשית ב, ג), תוכן השירה הוא אודות גילוי אלקותו ית' בקשר עם התורה וישראל^א שלמעלה מן הבריאה.

וכשם שבימות החול יש ששה פרטים בגילוי אלקות אל הבריאה, כן הוא גם בשבת שיש ששה פרטים בגילוי אלקות ביחס לישראל ושייכותם לתורה, והם מכוונים זה כנגד זה: החלק הראשון משירת האזינו מבטא עניין מסויים בגילוי אלקות בתורה ובישראל, שהוא מעין גילוי האלקות לבריאה שמתואר בשירת הלויים ביום ראשון, וכך גם ביום השני והשלישי ובשאר הימים. ולכן

לקראת שבת

נתחלקה שירת האזינו לששה חלקים, אף שתוכנה הוא אחד, מכיוון שבכל חלק מודגש צד אחר בהתגלות הקב"ה בתורה ולישראל עם קרובו:

"ביום הראשון" - קניין ושליו

שירת הלויים ביום זה היא "לה' הארץ ומלואה" (תהלים כד), ותוכנה הוא שהשי"ת "קנה והקנה ושלט בעולמו" (ר"ה שם). ומעין זה, חלקה הראשון של שירת האזינו מדבר אודות ישראל והתורה, כמבואר בתחילתה: "יערוף כמטר לקחי" - "שאני אומר בפניכם תורה שנתתי לישראל שהיא חיים לעולם" (לב, ב ובפרש"י), ומסיים שמציאות בני ישראל קשורה עם השי"ת: "הלא הוא אביך קנך, הוא עשך ויכננך" (לב, ו).

"בשני" - פעולה והתגלות

ביום זה כבר שרו הלויים אודות פעולת הקב"ה בבריאה והתגלותו בה: "גדול ה' ומהולל מאוד בעיר אלקינו הר קדשו" (תהלים מח) - "שחילק מעשיו ומלך עליהם" (ר"ה שם).

ומעין זה בתורה ובבני ישראל בשירת הלויים במוסף השבת השני, שבה מתואר כיצד השי"ת חילק והבדיל את בני ישראל מן האומות "בהנחל עליון גוים" . יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, כי חלק ה' עמו" (לב, ח ואילך), וחלוקה זו הייתה במה ש"קיבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו" (רש"י לב, י). פעולה זו, דומה למה ש"חילק מעשיו ומלך עליהם".

"בשלישי" - גבורה והעלם

שירת הלויים בשלישי בשבת, נקודתה היא ההעלם וההסתור באופן של "גבורות" וצמצומים, וכפי ששרים אז "אלקים נצב בעדת א-ל בקרב אלקים ישפוט" (תהלים פב). "אלקים" הוא, כמבואר בסה"ק, שמו של הקב"ה שמורה על הנהגה עם הבריאה באופן של צמצום והעלם (ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"ד. שם פ"ו). ועל דרך זה היו הלויים מזכירים בשירתם בשבת השלישית, בחלק השלישי משירת האזינו את ההעלם וההסתור שנוצר כלפי בני ישראל, עד אשר "ותשכח א-ל מחוללך" (לב, יח) רח"ל.

ברביעי - פורענות לעוברי עבירה

ברביעי בשבת היו הלויים שרים אודות נקמת השי"ת מעובדי עבודת אלילים: "א-ל נקמות ה' א-ל נקמות הופיע" (תהלים צד). וכמבואר בגמרא (ר"ה שם) "שברא חמה ולבנה ועתיד ליפרע מעובדיהן", וגם בעת מוסף שבת הרביעית היו הלויים אומרים מעניין זה, את עונשם ופורענותם של בני ישראל.

בחמישי - רננה ושבח

תוכן שירת הלויים ביום החמישי הוא שבח ורננה להשי"ת: "הרנינו לאלקים עוזנו הריעו לאלקי יעקב" (תהלים פא), ועל דרך זה שירת הלויים בחלק החמישי מפרשת האזינו, שתוכנה הוא "דברי תחנונים שיבואו עליהם" (רש"י לב, לה), שעל ידי זה באים לרנן ולשבח להשי"ת.

בששי - שלימות התגלות המלכות

שירת הלויים בששי בשבת מתארת את התגלות מלכות השי"ת בשלימות: "ה' מלך גאות לבש, לבש ה' עוז יתאזר" (תהלים צג). וכנגד זה שרו הלויים בחלק האחרון של שירת האזינו, בשבת הששית, אודות הגאולה באחרית הימים, עת אשר תתגלה מלכותו של הקב"ה במלוא התוקף והעוז.

להוריד את השמים ולהעלות את הארץ

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי
לפי שהי' משה קרוב לשמים לפיכך אמר האזינו השמים,
ולפי שהי' רחוק מן הארץ לפיכך אמר ותשמע הארץ
אמרי פי. בא ישעי' וסמך לדבר ואמר שמעו שמים
והאזינו ארץ, שמעו שמים, שהי' רחוק מן השמים,
והאזינו ארץ שהי' קרוב לארץ (לב, א. ספרי)

צריך להבין: כיון שמושה הי' "קרוב לשמים
ורחוק מן הארץ", ואילו ישעי' הי' "רחוק מן
השמים וקרוב לארץ" - למה דיברו שניהם הן
לשמים והן לארץ? והרי הי' משה יכול לדבר
רק לשמים הקרובים אליו, ואילו ישעי' - לארץ
הקרובה אליו.

ויש לבאר בפנימיות הענינים:

עיקר ענינו ועבודתו של משה רבינו הוא
נתינת התורה לישראל, דהיינו להמשיך את
עניני הקדושה שלמעלה ולהורידם לבני ישראל
שלמטה; ואילו עיקר עבודתם של שאר הנביאים,
וישעי' בכללם, הוא להוכיח את בני ישראל
ולהעלותם ולרוממם במעלות הקדושה.

וזהו שמושה רבינו, שהי' "קרוב לשמים", דיבר
גם אל הארץ, שהרי זו היתה עבודתו, להמשיך את
עניני הקדושה שלמעלה לארץ; ואילו ישעי' דיבר
גם אל השמים, כיון שעבודתו היתה להעלות
ולרומם את הנבראים שבארץ ולקשרם עם בחינת
שמים, עם השי"ת.

לב התורה

האזינו השמים וגי'
(לב, א)

שירת האזינו נקבעה בפרק כ"ב בספר דברים.
ואף שיש עוררין על מקור חלוקת התורה
לפרקים, מכל מקום, מכיון שנתפשטה חלוקה
זו בספרים של כל תפוצות ישראל וגדולי ישראל
במשך דורות, הרי מנהג ישראל תורה היא.

ויש לבאר הרמז בזה - ע"פ דברי חז"ל (סנהדרין
כא, ב) שמצות כתיבת ספר תורה נלמדת מהכתוב
"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", היינו ששירת
האזינו שייכת לכללות כל התורה. וטעם הדבר -
שהרי הציווי לכתוב את השירה הוא "למען תהי'
לי השירה הזאת לעד" (וילך לא, יט), היינו שהשירה
היא עדות לכללות התורה והמצוות, ומעוררת
את ישראל לקיום כל התורה והמצוות.

וזהו הרמז בקביעת שירת האזינו בפרק כ"ב -
כשם שפתיחת וסיום התורה הם באותיות "לב"
(ב' של "בראשית" ול' של "לעיני כל ישראל").

הידושי סוגיות

עיון ופירוש בסוגיות הפרשה

מהות איסור ע"ז – הכרה שכלית או אמונה

יבאר אריכות תיאור הרמב"ם בסדר השתלשלות ע"ז וכפירה בימים הקדמונים, ויסק דבזה השמיענו להלכתא יסודות נחוצים בהבנת מהות חובת הנברא הנדרשת מצד איסור ע"ז

לאור"ח סי' רנג סק"ו. אחיעזר ח"ב סי' ה סק"ב. אבל ראה שם ח"ג סי' נ סק"ה) – שמעלה האדם בלבו ומחשבתו שנברא, מלאך או גלגל כו' הם א-לוה, או סרסור עכ"פ – מציאות בפ"ע (היינו דגם גדר המעשה שנאסר הוא במה שמביא הדיעה הכוזבת לידי מעשה). ואף ענין זה של עיוות המחשבה איסור מפורש הוא, וכמו שפירט הרמב"ם להלן ריש פרק ב, שלא ישוט בלבו לחשוב כהנה על צבא השמים וכיו"ב, ולכן אסור לקרות באותן הספרים (אודות עבודה זרה) כלל ולא נהרהר בה ולא בדבר מדבריה [אלא שרק "כל הנפנה אחריה בדרך שהוא עושה מעשה ה"ז ז'וקה", מיהו גם עצם הפניה היא בלאו, עיי"ש, וראה סהמ"צ להרמב"ם מל"ת יו"ד. מז. ועוד].

ומזה מובן, שע"מ לקיים כדבעי איסור ע"ז, אין די לידע רק את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תיעשנה, אלא אדרבה – לכל לראש יש להשמר שהמחשבה תהא כדבעי בתכלית (פירוש, דאיסור עבודה זרה אינו

בריש הל' ע"ז להרמב"ם מצינו שהאריך בפרק שלם לבאר ראשית הטעות דע"ז מימי אנוש ואילך, ואיך נשתלשל מזה במשך הדורות ש"עמדו בבני אדם נביאי שקר ואמרו שהאל צוה ואמר להם עבדו כוכב פלוני כו' וכמעט נשתכח ה' הנכבד והנורא כו', עד שבא אברהם והכיר את בוראו וטרח להודיעו לרבים וכו', ואח"כ עמדו זרעו ולמדו עיקר זה מאב לבן וכו', עד שנבחרו לעם וקבלו התורה כו'. ולכאורה צ"ע מאי הלכתא יש בכל השתלשלות זו, ומאי דהוה הוה, והרי הרמב"ם אין דרכו בחיבורו אלא לבאר דינים והלכות ולא דברי ימי עולם.

ונ"ל דבאמת כ"ז הוא הקדמה יסודית לדין ע"ז, דאף שחטא ע"ז בכללותו הוא מן המצוות המעשיות (ולא מחיובי הלב), וגדר איסורו הוא שלא יעבוד ע"ז במעשה ובפועל, במעשים שונים שנאסרו בו, אבל מ"מ באמת תוכנו ועיקרו (גם בענינים המעשיים שבו) הוא בנוגע למחשבת האדם, הרהור הלב (עיי' רש"י שבת עב: וסנהדרין סא:; הגהות רעק"א

דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננת הנכונה כו' וידע שכל העולם טועים כו', ומתאר בפרטיות כיצד הגיע אברהם לכך ע"י חשבון שכלי והגיוני כו'.

ומתוך נקודה וכוונה זו ממשיך הרמב"ם דבריו בהלכה זו, ומאריך ומפרט כיצד אברהם "התחיל להשיב תשובות כו' ולערוך דין עמהם . . כיון שגבר עליהם בראיותיו ביקש המלך להורגו כו'", וכן ש"היה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר", עד שהחזיר את העם "לדרך האמת עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם אנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה" - דע"י ראיות והכרחים שכליים החזיר "אלפים ורבבות" (שהיו עובדי עבודה זרה) "לדרך האמת" "ושתל בלבם" - וכל זה מוסיף הדגשה בחוזק והתאמתות הכרת האדם בשלילת עבודה זרה כנ"ל.

והנה לאח"ז האריך הרמב"ם עוד, גבי בני יעקב שנעשו "אומה שהיא יודעת את ה'", אבל באריכות ימיהם במצרים "חזרו ללמוד מעשיהן ולעבוד עבודה זרה כמותן כו' וכמעט קט היה העיקר ששתל אברהם נעקר" עד שהוציאם משם ה' וכו'; ולפי הנ"ל נמצא שדברים אלו הם להיפך מתוכן כל הפרק, דעד כאן למדנו שמצד שכלו גופא יודע האדם שעבודה זרה היא דבר מופרך, ויודע הוא ומכיר בהקב"ה, ואילו כאן נאמר שאפילו בני "אומה שהיא יודעת את ה'", "חזרו ללמוד מעשיהן ולעבוד עבודה זרה כמותן".

ויובן ע"פ דברי הרמב"ם בהמשך וסיום הפרק, וז"ל: "ומאהבת ה' אותנו עשה משה רבן של כל הנביאים ושלחו כיון שנתנבא משה רבינו ובחר ה' בישראל לנחלה הכתירן במצות והודיעם דרך עבודתו ומה יהיה

רק שלילת עשיית מעשים מסויימים, אלא שלילת תוכן מעשים הללו, היינו הדעות הכוזבות), ולזה האריך הרמב"ם כהקדמה לענין איסורי ע"ז במעשה וביאר מהן הדיעות הכוזבות שאסורות במחשבה וכיצד נשללות דעות אלו. וא"כ נמצא שאריכות הדברים בביאור יסודי טעות ע"ז נוגעים לדינא כדי לידע מה צריך לקבוע במחשבה, כדי שההכרה באלקות תהיה גם מצד מחשבת האדם ושכלו, ובה נשלל תוכן ע"ז ואזי נמנע מלבוא לידי ע"ז במעשה ובפועל. וזהו שטרח הרמב"ם להקדים **ולאסביר** בהגיון הטעות השכלית והמחשבתית שעמדה ביסוד ע"ז, ש"בימי אנוש כו' טעו בני האדם כו' חכמי אותו הדור", דבכל זה השמיענו שעיקר ע"ז וסיבתה (גם באופן שהיתה בימי אנוש, כאשר בני האדם בקשו במעשיהם "להשיג רצון הבורא בדעתם הרעה") אינה מופרכת רק בגלל ציווי וגזירת ה', אלא זהו היפך האמת והמציאות, היפך השכל (עיי' היטב בפיה"מ ע"ז פ"ד מ"ז), ושרשה הוא "טעותם וכסילותם שמדמים שזה ההבל רצונך הוא", כלשון הרמב"ם בדבריו שם. ושוב פירט וביאר לאח"ז, דגם האופנים הירודים והגורעים יותר דע"ז שנשתלשלו אח"כ הם מצד ש"עמדו בבני האדם נביאי שקר", היינו שהטעות במחשבה ובלב הנ"ל הביאה לידי ירידה גדולה כזו עד לדבר שקרי לגמרי והיפך השכל לגמרי (למטה ממצות בשכל ובהבנה) עד לשכחת ה' הגדול ח"ו כו'.

ולאחרי כל הנ"ל הוסיף הרמב"ם לתאר כיצד הגיע אברהם מעצמו ע"י חקירתו לידיעת ה', וזה מחזק ומדגיש יותר כמה צריך להיות מופרך בעיני האדם (גם מצד השב"ע) כל אופן בעבודה זרה - דאפילו בעת המצא אברהם בין עובדי עבודה זרה באופן הגרוע שבה, "והוא עובד עמהם", "השיג

גם לזה באו בנ"א בימי אברהם ע"י ההכרה בכח עצמם "שאינן ראוי לעבוד אלא לאלוהי העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כו'", ומ"מ צריך האדם לידע אשר אף ענין זה יסודו הוא דברי ה', נבואת משה רבינו, דהקב"ה הוא ש"הודיעם דרך עבודתו".

והיינו שחידד לנו הרמב"ם לדינא, דמחד מחוייב אדם לבוא במחשבתו לידי הכרה שכלית שענין ע"ז מופרך והוא היפך האמת והצדק, ומאידך גם לאחר הכרה זו מחוייב אדם שיקיים המצוה והציווי דעבודה זרה (אף "לא תעשה" שבה, האיסור לעבוד עבודה זרה; וכ"ש ה"עשה" לעבוד לאלקי האמת) מצד זה ש"הודיעם דרך עבודתו", על יסוד האמונה בה'.

משפט עבודה זרה וכל הטועים אחריה". דבזה הדגיש הרמב"ם שבדאי עיקר זה שאינן מקום כלל למציאות ע"ז ועבודתה מובן מצד טבע שכל האדם כו', וידיעתו נדרשת כהקדמה לקיום ע"ז במעשה, אך ביחד עם זאת חייב אדם לידע שאי אפשר לסמוך, ליסד הבנין, על ההשכלה בלבד, וראיה לזה מירידת ישראל בימים ההם אל דחי, וכדי לשלול הע"ז נזקקו לכך ש"מאהבת ה' אותנו". עשה משה רבינו רבן של כל הנביאים ושלחו וכיון שנתנבא משה רבינו ובחר ה' ישראל לנחלה הכתירן במצות והודיעם דרך עבודתו כו'" – היינו קיום מצד ציווי ה'.

ואין הדברים אמורים רק לגבי ההכרה במציאות הבורא, אלא אף לעבודתו, אשר

לקח ותשובה לאור יום הכיפורים

חלוקים הם במדריגות השמחה שבהם ואופנה, אבל הצד השווה שבהם שצריכים להיות בשמחה גדולה ביותר.

והשם יתברך יזכנו לקיומו של היעוד ישמח ישראל בעושו, שעל ידי זה יהי' גם כן "ישמח הוי' במעשיו", במהרה בימינו ממש.

(אגרות קודש ח"ה עמ' ד-ה)

לקח מפרוסת ה"לַעֲקָאֵח"

...נצטערת להדיעה... אשר נכנס כבודו לבית הרופאים (אינני "גורס" השם "בית החולים", ובפרט שזהו היפך מטרת הבית ותכליתו, כי אם מתאר מצב האדם קודם שנכנס לבית ולטיפולו), ואף שהדיעה היתה בתוספת ביאור שזהו [רק] לבדיקות, אבל הרי גם זה לכאורה מיותר הוא, שיש להעמיד אדם על חזקתו שהוא בריא וכשר וישר וכו'.

אלא שהגעתי הידיעה כבר איזה ימים שכבר חזר כבודו לביתו ולעבודתו, ותקותי שגם לבריאות השלימה.

ויהי רצון - כמו שאדם יוצא ידי חובתו בקבלת צדקה רחמנא ליציל על כל השנה, על ידי בקשת "לַעֲקָאֵח" בערב יום הכיפורים [בערב יום הכיפורים המנהג 'לבקש' מיני מזונות ("לַעֲקָאֵח"), נהוג לבקש מהנבאים בבית הכנסת. אחד הטעמים לכך, שבאם נגזר על האדם שיודקק לבריות, יצא ידי חובה בבקשת ה"לַעֲקָאֵח". המו"ל⁵], הרי גם כבודו יצא ידי הענין של קבלת עזר מהרופאים על כל השנה הבאה עלינו לטובה בכניסה ויציאה האמורות.

(אגרות קודש חב"ד עמ' רכא)

תשובה בשמחה דוקא עכשיו!

...סיפר כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר:

פעם למחרת יום הכיפורים נכנסתי אל הוד כבוד קדושת אדוני אבי מורי ורבי הרב הקדוש [אדמו"ר הרש"ב נ"ע] ואשאל אותו: "ומה עתה?" (כלומר, מהי העבודה הנדרשת כעת, לאחר עבודת השם ביום הכיפורים. המו"ל)

ויענני:

"עתה ביחוד [לאחר יום הכיפורים. המו"ל] צריך לעשות תשובה".

והנה מיום הכיפורים עד סוכות ימי שמחה הם ומכל שכן ימי חג הסוכות עצמם.

ומזה ראי' נוספת אשר כל עבודות השם יתברך צריכות להיות בשמחה וגם אפילו עבודת התשובה בכלל, אף שלכאורה מביאה היא למרירות וכו'.

ואדרבא, לאידך גיסא:

ההתבוננות במציאות ענין התשובה, ושאין לך דבר העומד בפני התשובה, ובצירוף עוד האמונה והבטחון להיות נכון לבו בטוח בה' כי חפץ חסד הוא וחנן ורחום ורב לסלוח תיכף ומיד שמבקש מחילה וסליחה מאתו יתברך בלי שום ספק וספק ספיקא בעולם,

מביאה לשמחה רבה.

ואם בראש השנה, עשרת ימי תשובה בכלל, אמרו רבותינו זכרונם לברכה שצריך להיות לא רק "ברעדה" אלא "וגילו ברעדה", הרי בימי השמחה שבין עשרת ימי תשובה וחג הסוכות, ובזמן שמחתנו של חג הסוכות ובזמן שמחתנו של שמיני-עצרת ושמחת תורה, אף כי כמובן

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה' מכ"ק אדמו"ר
מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

"קרובים אליו", ו"בכל קראנו אליו"

הבהירות של "לפני הוי" אינה "שוברת" את הגשמיים, אלא מלבישה את הגשמי בבגד של רוחני

"להחיותם ברעב" כל השנה!

שמוע שמעתי מהוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק [הרשב"י] זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בערב יום הכיפורים תרנ"ד, קודם הברכה לאמור:

צום הכיפורים, הצום עצמו מחי' מזין ומפרנס את הגוף, וכמ"ש "ולהחיותם ברעב", דהרעב עצמו הוא החיות, וביום כפור הוא בדרך מתנה מלמעלה, מתנה מאין סוף, "לפני הוי" תטהרו", הבהירות של "לפני הוי" היא לא "לשבור" את הגשמיים, אלא להלביש את הגשמי בבגד של רוחני, "לחם לא אכל ומים לא שתה", ומכל מקום הוא בהגבלה של הגשמי, ארבעים יום וארבעים לילה,

זהו ביום הכיפורים, אבל בכל השנה צריך להיות "להחיותם ברעב" בדרך עבודה, רעב ענינו להרעב את עצמו שלא לעשות מה שהוא רגיל, ומה שהוא חפץ, בין אם באכילה שתי' ושינה, בין בדבור והרהור, ובין במעשה בפועל,

ובשעה שמרעב עצמו ילמוד ויתעסק בבירור וזיכוך המדה, וכמו לעצום עיניו, לאטום אזניו שלא להיות כלי קיבול לדברים לא טובים, ומי יאמר ח"ו רעים, ולהיזהר בדבור, לא מיבעי דבר האסור דרכילות לה"ר אחד בפה ואחד בלב, ושקר, אשר כל אלה לא רק שהם אסורים והמה כצרעת ר"ל אשר מלבד החולי הרעה ר"ל הנה האיש ההוא נעשה מיאוס במיאוס גמור, עוד הרבה יותר מכמו מוכה שחין ר"ל שעכ"פ מרחמים עליו, לא כן המצורע ר"ל הלזה אסור לרחם עליו ולעמוד בד' אמותיו עד כי ירפא את עצמו,

וכשמרעב את עצמו הנה עבר זה נעשה אח"כ ערב, הרעב כאשר נעשה עבר במעמד ומצב כדבעי למהווי אז הוא ערב.

(אגרות קודש ח"ג עמ' תקכב)

עצמות אין – סוף ועצמות הנשמה

במוצאי יוהכ"פ תרנ"ד, סיפר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק (מוהרש"ב) זצוקלה"ה נבג"מ די"ע:

בשנת תקנ"ו במוצאי יוהכ"פ בליאזנא, אמר רבנו הגדול (הזקן) נ"ע תורה ברבים (כנהוג אז בדרושים קצרים) על פסוק "מי כהוי' אלקינו וגו' אליו – אליו ולא למדותיו". הפרדס אומר ש"אליו" זהו האורות המתלבשים בכלים דעשר ספירות דאצילות. הרבי הבעש"ט אומר ש"אליו" קאי על האלקות שבכלים דע"ס דאצילות. אך הפירוש הפשוט הוא, ש"אליו" קאי על עצמות אין – סוף שנמצא אצל כל יהודי פשוט בידיעה עצמית ע"י אמונה פשוטה.

וזהו "קרובים אליו", ו"בכל קראנו אליו", אלו שני ה"אליו" הם עצמות א"ס ועצמות הנשמה. התפילה באמונה פשוטה מחברת את עצמות הנשמה עם עצמות א"ס, שעצמות א"ס יהי' הרופא חולים ומברך השנים.

זאת אומרת, דהכל הולך אחר כוונת הלב באמונה פשוטה הקבועה בלב כל איש ישראל. דהנה גם מי שדעתו יפה לכוון כל הכוונות, צריך לעורר פנימיות לבבו אל מה שלמעלה מענין כוונה בכלל. והוא ההתקשרות פנימי מה שהמתפלל מוסר ונותן עצמו לאלקות, כמאמר דע לפני מי אתה עומד.

וידיעה זו היא הבאה בהרגש ("אין דעם געפיל") דאמונה הפשוטה שבזה כל ישראל שווין לטובה ולברכה, דגם איש הפשוט, הרי חלקו בחיים אמיתים דחיי הנשמה שהיא חבוקה ודבוקה באב הרחמים, ותפלתו מתקבלת לרצון.

(אגרות קודש ח"ג עמ' קמד ואילך)

מענן הקטורת לסכך הסוכה

כאשר אדמו"ר הזקן הי' בפעם הראשונה במעזריטש, הוא שמע תורה מהמגיד ממזריטש בשם הבעל שם טוב: מענן הקטורת של יום הכיפורים נמשך סכך הסוכה, שענינו הרוחני הוא "אהבתי אתכם אמר ה'", לאהוב יהודי.

מאז חל שינוי בדרכו של אדמו"ר הזקן – ואם בעבר הוא נהג בדרך של היבדלות והתרחקות מאנשים פשוטים, הרי שלאחר ששמע תורה זו הוא החל לקרבם.

(תרגום מספר השיחות תש"ח עמ' 9-168)

שיחות קודש

דברות קודש בעניני הנראה, הנדרשה
והיוזק בעבודת השי"ת

התוכן שבספר זה הובא כאן בסגנון שנאמרו הדברים ע"י רבינו,
מלבי שנינו עריכה קלים לחקל על הלמוד

בכל פעולה שיהודי עושה – ה' עמו!

הנהגה ששייכת לא רק בעיירה קטנה...

ישנם החושבים שסיפור זה שייך לעיירה קטנה במדינה ההיא, מה שאין כן בעיר גדולה ומפותחת במדינה זו, איך שייך לומר "שוטר" "אין עוד מלבדו הולך" (וכיוצא בזה) – הרי זו הנהגה מוזרה!...

והמענה לזה – "לא מעבר לים היא", הנהגה שהיתה שייכת בעיירה קטנה מעבר לים, אלא, "קרוב אליך הדבר מאד בפך ובבבך פִּעֲשׂוֹתוֹ" (נצבים ל, יד), שאצל כל אחד ואחד יהי ניכר בפועל ובגלוי שכל מציאותו היא "חלק ה' עמו", כך, ש"אין עוד מלבדו", כאמור, "אין עוד מלבדו מהלך!"

ויש להוסיף, שלאחרי גילוי תורת החסידות (שבה נתבאר הענין ד"אין עוד מלבדו") באופן של הבנה והשגה בחב"ד שבנפש, הרי זה לא רק באופן ד"קרוב גו' מאד" (כמו שכתב רבינו הזקן ב"דף השער" דספר התניא), אלא יתירה מזה, באופן של "יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו" (תניא פ"ה ט, ב.).

והעיקר – שהדיבור בכל זה יומשך עד למעשה בפועל, וכאמור, באופן ד"קרוב גו' מאד".

(תורת נצחם – הדנועדיית השב"ח ה"א ע" 65 ואילך)

"אין עוד מלבדו הולך"

יהודי צריך לדעת שלהיותו "חלק ה' עמו" (האוינו לב, ט), "והייתם קדושים כי קדוש אני ה' אלקיכם" (שמיני יא, מד. אמור כא, ח), הרי, בכל פעולה שעושה ובכל מקום שהולך כו', נמצא יחד עמו הקב"ה בכבודו ובעצמו, לא רק מלאכים, אופנים, חיות, או אפילו שרפים, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו!

וכסיפור הידוע אודות חסיד שחזר באישון הלילה מהתועודות חסידית, ופגשו שוטר ושאלו "מיהו ההולך" [במדינה ההיא (רוסי)], אדם שמסתובב ברחוב באישון לילה, הי' מעורר מיד חשד כו'[, והשיב החסיד – בהיותו לאחר התועודות... במעמד ומצב שהי' יכול לומר את האמת לאמיתתה ממש – "אין עוד מלבדו הולך" (או "ביפול הולך").

כלומר, אף שבגלוי ובחיצוניות (כפי שנראה לשוטר) רואים שהולך אדם עם רמ"ח אברים ושס"ה גידים כו', הרי, האמת היא שכל מציאותו אינה אלא "חלק ה' עמו", ובמילא, המהלך כאן הוא "אין עוד מלבדו", היינו, שמציאות ההילוך גופא (תנועה של מציאות) אינו אלא מצד "אין עוד מלבדו", "אין עוד מלבדו מהלך"!

